

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
The Participation of Monks in the Five Precepts Village Project
in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province

พระฐากร วฑฒโน (จารุสุวรรณวงษ์)*

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ**

สุทธญาณ โอบอ้อม***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๑๘๔ รูป โดยเป็นการวิจัยแบบใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. พระสงฆ์มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๖๔) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า

* สารนิพนธ์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** รองศาสตราจารย์ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

*** ว่าที่ ร้อยตรี หญิง ดร. กรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระสงฆ์มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุดคือ ด้านการร่วมปฏิบัติโดย มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๙๒ และด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๒๖

๒. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบสมมติฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ขาดการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนการทำงาน ต้องการระยะเวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานและการติดตามและประเมินผลของโครงการ ส่วนข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับศีล ๕ ทำการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร มีการร่วมมือกันในการทำงาน และสนับสนุนให้มีการนำข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลมาใช้ประโยชน์และปรับปรุงแผนงานและโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การดำเนินงานกิจกรรมโครงการ ควรมีการจัดประชุมระดับผู้ปฏิบัติเพื่อรับฟังความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจวางแผนดำเนินงานตามโครงการ โดยเลือกวิธีดำเนินงานในโครงการด้วยการร่วมตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในโครงการ เพื่อให้ให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล ๕ มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน และควรมีการติดตามและประเมินผลโครงการว่า การดำเนินการเป็นไปในแนวทางใด บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่เพื่อจะได้ร่วมกันหาแนวทางแก้ไข

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์, โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ABSTRACT

The objectives of this article were : 1) to study the participation of monks in the Five Precepts Project in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province, 2) to study the comparison of the participation of monks in the Five Precepts Project in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province, 3) to study the problems and suggestions about the participation of monks in the Five Precepts Project in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province. The sampling group was 184 monks in Phanomtuan district, Kanchanaburi province. The research is a mixed research methodology between quantitative and qualitative researches. The statistics are used for the data analysis through such as percentage, mean, standard deviation (S.D), F-test, One-way Analysis of Variance and Least Significant Difference : LSD., and the data analysis from interview was used by the content analysis technique.

The findings of this research as follows :

1. The monks had the participation of monks in the Five Precepts Project in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province. It is a good level for overall with an average at 3.564. When considered in each side, found that the monks had the participation in the Five Precepts Project in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province, for co-thinking, co-practicing were at good level and co-decision and co-follow and evaluation were at the middle level. For the highest average was co-practicing with an average at 4.192 and the lowest average side was the participation with an average at 2.926.

2. The findings of comparison of the participation of monks in the Five Precepts Project in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province, classified by personal data and tested the hypothesis, found that the monks were the questionnaire correspondents who had the difference of age, ordination year, general education and Dhamma education, had the participation of monks in the Five Precepts Project in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province differently with significance of statistics at

0.05. It accepted the hypothesis. But the monks who had the difference of the Pali education, had the participation of monks towards five precepts Project in Phanomtuan district, Kanchanaburi province indifferently. It rejected the hypothesis.

3. The problems and obstacles about the participation of monks in the Five Precepts Project in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province, and found that lacking of participation in planning the work and no harmony to continuous work, short period of time, and lack of following and evaluation of the project. For suggestions, should have the activity about five precepts village project and make the public relations about information and news, have the work cooperation and support to have the information to follow and evaluate and to use the benefits and improve the plan and five precepts village project. The guidelines to support to the participation of monks in the Five Precepts Project in Phanomtuan District, Kanchanaburi Province, and found that activity procedure should have the meeting for listening the opinions and co-decision for the action plan by choosing the project with co-decision by having the objective of the project for Buddhists to have the five precepts to use in daily life and must have to follow and evaluate the project about the possibility of project and objectives of project and for co-solve the problems.

Keyword : Participation, Participation of Monks, Five Precepts Village Project

๑. บทนำ

สังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมแห่งความหลากหลาย ผู้คนมีความคิดเห็นและผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างยากที่จะมีความเห็นเป็นเอกฉันท์กันได้ ความแตกต่างและความขัดแย้งนั้นจะไม่สามารถเป็นความรุนแรง ก็ต่อเมื่อสังคมโดยรวมเปิดโอกาสให้ผู้คนที่มีความไม่พอใจในสภาพที่เป็นอยู่หรือรู้สึกว่ตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ความขัดแย้งที่สำคัญในสังคมก็คือ ความขัดแย้งทางการเมือง เดิมทีคนกลุ่มหนึ่งอยู่ในฐานะเหนือกว่าทั้งในแง่ทรัพย์สินศฤงคาร สถานะทางสังคมและอำนาจ โดยคนกลุ่มใหญ่เป็นคนที่อยู่ในชนบทหรือเป็นคนชั้นล่างซึ่งมีความด้อยกว่า คนกลุ่มเล็กๆ อาจจะประสบปัญหาความขัดแย้งเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อ

สมาชิกของสังคมนั้นๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในด้านต่างๆ จะนำไปสู่ความตื่นตัวทางการเมือง โดยมีการเรียกร้องให้มีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีสิทธิที่จะได้ประโยชน์จากทรัพยากรของประเทศชาติที่ยุติธรรมมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดคือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของคนในสังคม^๑

พระสงฆ์มีอิทธิพลต่อสังคมทั้งในด้านประเพณี วิถีชีวิตความเชื่อทัศนคติ ดังนั้นผู้คนในสังคมที่นับถือพุทธศาสนาจึงให้ความเคารพเสมอมา จึงนับได้ว่าพระสงฆ์เป็นแรงศรัทธาที่อยู่เหนือกจิตใจของชาวไทยอยู่มาก คำสั่งสอนของพระสงฆ์จึงเท่ากับว่าเป็นความศักดิ์สิทธิ์ที่ติดอยู่ในจิตใจของชาวไทย ดังนั้นคำสอนในเรื่องการรักษาศีล ๕ จึงเท่ากับการขจัดความขัดแย้งด้วยสันติวิธี หรือการไม่ใช้ความรุนแรงเป็นสำคัญ โดยถือว่าสันติวิธีเป็นทางเลือกหลักเมื่อเผชิญกับความขัดแย้งและยึดมั่นในหลักมนุษยธรรม เพื่อปฏิเสธการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา พระสงฆ์จึงต้องเป็นผู้นำที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาวัดหรือเป็นผู้นำชุมชน ในการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักการจัดกิจกรรมทางศาสนาเป็นเครื่องดึงดูดคนเข้าวัด และใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องขัดเกลาพัฒนาระดับจิตใจของเด็กเยาวชนและประชาชนรอบวัดให้มีภาวะจิตใจที่แผ่ด้วยคุณธรรมที่สูงขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีทางด้านการพัฒนาบุคลากรให้แก่สังคมและประเทศชาติต่อไป^๒

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ว่าได้เป็นผู้มีส่วนร่วมทำให้ประชาชนมีความรักความสามัคคีตามความรู้ความสามารถของพระสงฆ์เองอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ให้ได้ประโยชน์และมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ทั้งยังเป็นกรณีศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาบุคลากรสงฆ์ ในการที่จะลดความขัดแย้งในสังคมหรือเพื่อสร้างความรักความสามัคคีในพื้นที่อื่นๆ อีกด้วย

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

^๑ลิขิต อีร์เวคิน, การเมืองไทยและประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๕๙-๖๕.

^๒กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือถวายความรู้แด่พระสังฆาธิการ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๑, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๑๕๖.

๒. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

๓. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาตามคู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับผู้บริหารท้องถิ่น ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านการร่วมคิด ๒) ด้านการร่วมตัดสินใจ ๓) ด้านการร่วมปฏิบัติ ๔) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล^๑ และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย ๑) อายุ ๒) พรรษา ๓) วุฒิการศึกษาสามัญ ๔) วุฒิการศึกษาทางธรรม ๕) วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ๔ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านการร่วมคิด ๒) ด้านการร่วมตัดสินใจ ๓) ด้านการร่วมปฏิบัติ ๔) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

^๑ อรรถัย ก๊กผล, คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สเจริญการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๘.

๒ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ในอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๓๓๙ รูป^๕ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พระสงฆ์ในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๕ ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

๓ เครื่องมือในการวิจัย

มือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๘๗๙

๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ พระสงฆ์ในเขตอำเภอพนมทวนจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูล โดยการจดบันทึก และการบันทึกเทป

๕ วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ สอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามตามสาระสำคัญของแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ (Data Grouping) จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

^๕สำนักงานเลขาธิการเจ้าคณะอำเภอพนมทวน, จำนวนพระภิกษุสามเณรจำพรรษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘, (จังหวัดกาญจนบุรี : สำนักงานเลขาธิการเจ้าคณะอำเภอพนมทวน, ๒๕๕๘), หน้า ๗.

^๕อภินันท์ จันตะณี, การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการศึกษาทางธุรกิจ, (ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๙), หน้า ๓๕.

๕. ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป โดยมีพระชวาระหว่าง ๑ – ๕ พรรษา มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี อีกทั้งมีวุฒิการศึกษาระดับนักธรรมชั้นโท และไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม

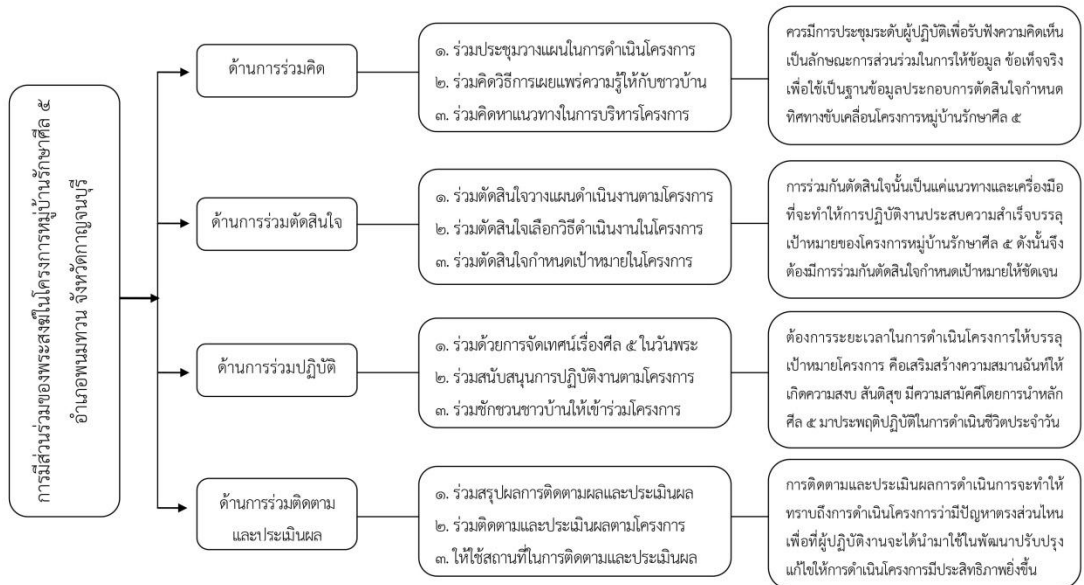
๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๕๖๔ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ ดังนี้ **ด้านการร่วมคิด** การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก **ด้านการร่วมตัดสินใจ** การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ **ด้านการร่วมปฏิบัติ** การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก **ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล** การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง

๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔ สรุปลองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปลองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๖. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ตามขอบข่ายการมีส่วนร่วมใน ๔ ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการร่วมคิด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการร่วมคิดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๔๐ เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ทุกประเด็นมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมสูงสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมประชุมวางแผนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๗๓ ผลการเปรียบเทียบ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดมนู รตนโชโต (ไตรยโชติ)** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการ

เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่าสถานภาพส่วนบุคคล คือ ตำแหน่ง มีผลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ สถานภาพส่วนบุคคล คือ วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม มีผลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพส่วนบุคคล คือ อายุ พรรษา และวุฒิการศึกษาสามัญ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^๖

๒. ด้านการร่วมตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการร่วมตัดสินใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๘ ผลการเปรียบเทียบ พบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมสูงสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๑๔ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาปิยะบุตร ปณฺหาทฺธโน (วงศ์กันทรากย์) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ๒) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหาร

^๖ พระปลัดมนู รตนโชโต (ไตรยโชติ), “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ส่วนตำบลหนองรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้^๗

๓. ด้านการร่วมปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการร่วมปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๙๒ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมสูงสุดคือ ท่านร่วมปฏิบัติด้วยการจัดเทศน์เรื่องศีล ๕ ในวันพระ หรือวันสำคัญทางศาสนามีค่าเฉลี่ย ๔.๓๓๗ ผลการเปรียบเทียบ พบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาปริญญาธรรมต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูปลัดเพลิน วชิโร (เพชรสุข)** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนข้อเสนอแนะด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ควรจัดกิจกรรมให้คนในชุมชนเข้าร่วมเพื่อเผยแพร่เรื่องศีลธรรม วัฒนธรรมให้กับเยาวชน ด้านสุขภาพอนามัย ควรปลูกฝังให้เด็กทานผักเป็นตั้งแต่เด็กและปลูกฝังให้เลือกทานแต่อาหารที่มีประโยชน์ ด้านสัมมาชีพ รัฐควรปรับปรุงหลักเกณฑ์มาตรฐานในการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำด้านสันติสุข ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและแนะนำตัวอย่างที่ดี^๘

๔. ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๒๖ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมสูงสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามผลและประเมินผลในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๖๒ ผลการ

^๗พระมหาปิยะบุตร ปญฺญาวฑฒโน (วงศ์กันทรภักย์), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๘พระครูปลัดเพลิน วชิโร (เพชรสุข), “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

เปรียบเทียบ พบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางปราณี พงษ์วงศ์ชาติ** ได้วิจัยเรื่อง “การใช้หลักเบญจศีลในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การใช้หลักเบญจศีลในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ๒) ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักเบญจศีลในการดำเนินชีวิต พบว่านักเรียนที่มี เพศ ระดับชั้นปีต่างกัน รายได้ของบิดาหรือมารดาต่างกัน ที่อยู่อาศัยต่างกัน มีการใช้หลักเบญจศีลในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^๙

๗. ข้อเสนอแนะ

- ๑) พระสังฆาธิการ ควรต้องทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงจุดประสงค์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
- ๒) พระสังฆาธิการ ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างสม่ำเสมอ
- ๓) พระสังฆาธิการ ควรหาวิธีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
- ๔) คณะสงฆ์ ควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อผลิตพระที่ทำหน้าที่เผยแผ่เพื่อทำหน้าที่ร่วมติดตามและประเมินผล
- ๕) คณะสงฆ์ ควรขยายระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในโครงการต่างๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๖) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในพื้นที่อื่น และควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

^๙ปราณี พงษ์วงศ์ชาติ, “การใช้หลักเบญจศีลในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหา วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

๑. ภาษาไทย :

(๑) หนังสือ :

ลิขิต ชีรเวดิน. การเมืองไทยและประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด, ๒๕๕๒.

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือถวายความรู้แด่พระสังฆาธิการ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๕๑.

อรรถัย กักพล. **คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สเจริญการพิมพ์, ๒๕๕๒

อภิรักษ์ จันตะนี. **การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ**. ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙.

(๒) วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย

พระมหาปิยะบุตร ปญฺญาวฑฒโน (วงศ์กันทรากย์). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระครูปลัดเพลิน วชิโร (เพ็ชรสุข). “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระปลัดมนู รตนโชโต (ไตรยโชติ). “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ปรางทิพย์ วงศ์วรชาติ. “การใช้หลักเบญจศีลในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.